

s Hejblarjevo grapo, imenuje Lajtna grapa. V Bačo se izliva pri Mahorcu. Medtem ko je nahajališče nad Batavo razmeroma obsežno in bogato, v previsu ob manjšem slapu v Špičnokovi grapi raste le okoli deset rastlin. Slap je najbrž nastal, ko se je v grapo zagozdil velik apnenčast podomni blok. Nižje so plasti skrilavega glinovca. Kortuzovka raste pod vlažnim previsom na levem bregu grape, na kolutvijalno-deluvijalnih tleh (preperini apnenca, laporja in skrilavega glinovca). Površina nahajališča je okoli 10 m². Spremljevalne vrste so: *Arabis alpina*, *Galeobdolon flavidum*, *Mycelis muralis*, *Viola biflora*, *Cystopteris fragilis*, *Veronica urticifolia*, *Cardamine trifolia* idr., ob robu tudi *Scopolia carniolica* in *Aconitum degenii* subsp. *paniculatum*. Okoliške gozdne združbe so predalpsko jelovo bukovje (*Homogyno sylvestris-Fagetum*) na levem bregu in zmerno kisloljubno bukovje (*Luzulo-Fagetum*) ter toploljubno bukovje (*Ostrya-Fagetum*) na desnem bregu grape.

Nekaj rastlin raste tudi pod podobnim previsom, nekaj metrov nižje, na desnem bregu grape, na površini 4 m². Tu so spremljevalke *Viola biflora*, *Lamium orvala*, *Campanula trachelium*, *Scrophularia nodosa*, *Adenostyles glabra* idr. To rastišče ni povsem naravno, saj opazimo ostanke nekdanjega kurišča, v nizek zid zloženo kamenje ob robu previsa. V neposredni bližini spodnjega nahajališča se konča gozdna vlaka (razširjeni nekdanji kolovoz). Ne višje in ne nižje v Špičnokovi grapi kortuzovke nisem opazil. Ker je opisano nahajališče v drugem povodju, je povsem ločeno od nahajališča pod Črnim vrhom. Res pa je, da na grebenu med Črnim vrhom in Špičnokom, na začetku strmega žleba, ki se spušča v Batavo, nekaj rastlin raste (in cveti) tudi na prisojno stran, s katere se vode spirajo že v Špičnokovo grapo.

Za uspevanje rdečih zvončkov v tej grapi je najbrž odločilna hladna mikroklima v vlažnem previsu. Nanjo gotovo vpliva človek s svojo dejavnostjo v neposredni okolici. Ob in po izgradnji vlake so npr. pod in nad slapom posekali nekaj dreves, zato je okolica previsa postala bolj odprta. V preteklosti ti vplivi (sečnja in spravilo lesa po grapi) niso bili usodni. Bo tako tudi v prihodnje? Vsekakor nahajališče kortuzovke v Špičnokovi grapi kljub skromnosti in dejstvu, da preko hriba raste na večjem območju, zasluži zaščito. Pri tem bo potrebno soglasje in razumevanje lastnikov tukajšnjih gozdov.

Literatura:

DAKSKOBLER, I., E. MAYER 1992: *Cortusa matthioli* L. am Südostrand der Alpen. Razprave 4. raz. SAZU 33(5): 115-146, Ljubljana.

Igor DAKSKOBLER

31. *Pulmonaria stiriaca* Kerner

Nova nahajališča na zahodnem robu areala (submediteransko in predalpsko območje Slovenije).

New localities in western part of distribution area (sub-Mediterranean and prae-Alpine region of Slovenia).

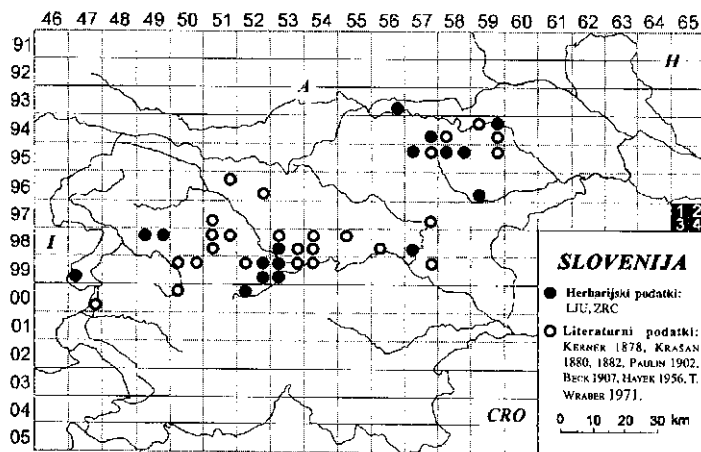
9947/3 (UTM UL89): Slovenija, Goriška Brda, Belski potok, 200 do 250 m nm. v., eocenski

fliš, *Seslerio autumnalis-Fagetum*, *Ornithogalo-Fagetum*. Leg. & det. I. DAKSKOBLER, 28. 4. 1992, ZRC.

9947/3 (UTM UL89): Slovenija, Goriška Brda, nad potokom Šebeč (Zagnojevik), okoli 150 do 200 m nm. v., eocenski fliš, *Ornithogalo-Fagetum*, *Seslerio autumnalis-Fagetum*. Leg. & det. I. DAKSKOBLER, 12. 5. 1992, ZRC.

9849/1 (UTM VM11): Slovenija, Baška dolina, Rore pri Hudajužni, nad potokom Porezen, okoli 400 m nm. v., skrilavi glinovci in peščenjak, pionirski gozd (potencialni gozdni združbi *Luzulo-Fagetum*, *Hacquetio-Fraxinetum*). Leg. & det. I. DAKSKOBLER, 8. 5. 1994, ZRC 3237, 3238.

9849/2 (UTM VM11): Slovenija, Baška dolina, nad potokom Porezen (ob cesti Hudajužna-Zakojca), okoli 400 m nm. v., skrilavi glinovci in peščenjak, *Luzulo-Fagetum*. Leg. & det. I. DAKSKOBLER, 8. 5. 1994, ZRC 3239, 3240.

Sl. 1: Razširjenost vrste *Pulmonaria stiriaca* Kerner v Sloveniji

Fig. 1: Distribution of *Pulmonaria stiriaca* Kerner in Slovenia

E. MAYER (1952: 198) za štajerski pljučnik piše, da je raztreseno razširjen na Gorenjskem, Štajerskem, Dolenjskem in v ljubljanski okolici ter redke na Primorskem in Koroškem. MARTIČIČ (1984: 411) pri razširjenosti te vrste našteva alpsko (Karavanke, Pohorje), predalpsko, dinarsko in preddinarsko fitogeografsko območje. Po tem sklepam, da navedbe iz prejšnjega stoletja o najbolj jugozahodnih nahajališčih tega vzhodnoalpskega endemita v dolini Soče pri Gorici (KERNER 1878: 39) oziroma v listnatih gozdovih flišnega gričevja Goriške (KRAŠAN 1880: 212, 1882: 232-233) v poznejšem času niso bile potrjene. GAMS (1975: 2219) se verjetno sklicuje na Kernerjev podatek. Tega omenja tudi PIGNATTI (1982: 410) in dodaja, da novjših najdb v mejnem območju ob Soči ni.

Potrditev, da štajerski pljučnik v submediteranskem območju Slovenije raste še danes, smo našli v severnih Goriških Brdih, na osonjih pobočjih nad grapama Šebeča in Belskega potoka. Rastišče je bukov gozd (*Ornithogalo-Fagetum*, *Seslerio autumnalis-Fagetum*, krajevno tudi *Luzulo-Fagetum*) na precej globokih evtričnih, redkeje distričnih rjavih tleh na

paleocenskem flišu.

Prav tako na robu areala je nahajališče štajerskega pljučnika nad potokom Porezen pri Hudajužni, v zahodnem predgorju Porezna, ob stiku predalpskega z alpskim fitogeografskim območjem (po M. WRABER-ju 1969).

Literatura:

- GAMS, H. 1975: *Boraginaceae*. V ILEGI, G.: Illustrierte Flora von Mitteleuropa V(3), 2. Aufl., s. 2122-2232, Paul Parey, Berlin & Hamburg.
- KERNER, A. 1878: Monographia Pulmonariarum. Oeniponte (Innsbruck), 51 s.
- KRAŠAN, F. 1880: Vergleichende Übersicht der Vegetationsverhältnisse der Grafschaften Görz und Gradisca. Österr. Bot. Zeitschr. 30: 175-182, 209-217, 244-250, 281-286, 314-320, 357-362, 388-393.
- KRAŠAN, F. 1882: Die Erdwärme als pflanzengeographischer Factor. V: ENGLER, A. (ur.): Botanische Jahrbücher für Systematik, Pflanzengeschichte und Pflanzengeographie 2, s. 185-255, W. Engelmann, Leipzig.
- MARTINČIČ, A. 1984: *Boraginaceae*. V. MARTINČIČ, A., F. SUŠNIK: Mala flora Slovenije, s. 405-416, DZS, Ljubljana.
- MAYER, E. 1952: Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja. Dela 4. razr. SAZU 5 (Inštitut za biologijo 3), Ljubljana, 427 s.
- PIGNATTI, S. 1982: Flora d'Italia. Edagricole, Vol. 2, Bologna.
- WRABER, M. 1969: Pflanzengeographische Stellung und Gliederung Sloweniens. Vegetatio 17: 176-199.

Igor DAKSKOBLER